

N		Magyarul	Ukránul	Angolul
1	Projekt címe	A fordítás mint a kultúrák közötti kommunikáció eszköze. Mesterséges intelligencia használata a fordításban	Переклад як засіб міжкультурної комунікації. Використання штучного інтелекту у перекладі	Translation as a means of cross-cultural communication.Using artificial intelligence in translation
2	Kutatásvezető (család- és utónév)	Vrábely Tamás		
3	A projekt résztvevői (kutatók család- és utóneve)	Demecka Vladislava, Lizák Katalin, Nagy-Kolozsvári Enikő, Pösze Andrea, Bányász Natália, Bányász Volodimir, Mádi Gabriella, Kordonec Olekszandr		
4	A projekt rövid leírása (nyelvenként max. 1500 karakter, szóközökkel)	Ez a projekt a fordítást mint a kultúrák közötti kommunikáció alapvető mechanizmusát vizsgálja, és elemzi a mesterséges intelligencia átalakító hatását a modern fordítási gyakorlatokra. A fordítást hagyományosan nyelvi kommunikációként értelmezték, amely a nyelvek között közvetíti a jelentést; a modern tudományosság azonban hangsúlyozza annak kulturális és kognitív folyamatként betöltött szerepét, amely lehetővé teszi a párbeszédet a különböző világnézetek között. A mesterséges intelligencia, különösen a neurális gépi fordítás és a nagy nyelvi modellek megjelenése jelentősen megváltoztatta a fordítástudomány elméleti és gyakorlati környezetét. A projekt kutatási része három egymással összefüggő aspektusra összpontosít: (1) a fordítás mint interkulturális közvetítés elméleti alapjaira; (2) az MI-alapú fordítórendszerek technológiai elvei és alkalmazásaira; valamint (3) a gépi közvetítéssel megvalósuló kultúrák közötti kommunikációban rejlő kihívásokra és etikai megfontolásokra, beleértve a pontosságot, az elfogultságot és a kulturális érzékenység kérdéseit. Továbbá, a MI által generált és az emberi fordítások összehasonlító elemzése révén, a projekt résztvevői a nyelvi árnyalatok és a kulturális jelentés átadásának sikeres és eredménytelen mintáit azonosítják. Módszertanilag a projekt az irodalmi áttekintést, az esettanulmány-elemzést és az MI-fordítóeszközök kis léptékű empirikus tesztelését ötvözi különböző kommunikációs kontextusokban. Elérendő eredményként szolgál egy árnyaltabb megértése annak, hogy az AI hogyan egészítheti ki az emberi szakértelmet, miközben meghatározza a gépi fordítás kereteit olyan kontextusokban, ahol a kulturális értelmezés alapvető fontosságú.	Цей проект досліджує переклад як фундаментальний механізм міжкультурної комунікації та аналізує трансформаційний вплив штучного інтелекту на сучасну практику перекладу. Традиційно переклад розглядали як лінгвістичний акт, що передає зміст між мовами; однак сучасна наука підкреслює його роль як культурного й когнітивного процесу, який забезпечує діалог між різними світоглядами. Поява штучного інтелекту – особливо нейронного машинного перекладу та великих мовних моделей – суттєво змінила теоретичний і практичний стан перекладознавчих досліджень. Дослідницька складова проекту буде зосереджена на трьох взаємопов'язаних аспектах: (1) теоретичних основах перекладу як міжкультурного посередництва; (2) технологічних принципах та застосуванні систем перекладу на основі ШІ; і (3) викликах і етичних питаннях, притаманних машинно-опосередкованій міжкультурній комунікації, включаючи питання точності, упередженості та культурної чутливості. За допомогою порівняльного аналізу перекладів, створених ШІ, і людських перекладів команда визначатиме моделі успіху та невдач у передачі мовних нюансів і культурного змісту. Методологічно проект об'єднує огляд літератури, аналіз перекладів і невеликі емпіричні тести інструментів ШІ-перекладу в різних комунікативних контекстах. Очікуваний результат – розуміння того, як ШІ може доповнювати знання людини, водночас окреслюючи межі машинного перекладу у випадках, коли культурна інтерпретація залишається незамінною.	This project investigates translation as a fundamental mechanism of cross-cultural communication and examines the transformative impact of AI on contemporary translation practices. Translation has traditionally been understood as a linguistic act that mediates meaning between languages; however, modern scholarship emphasizes its role as a cultural and cognitive process that enables dialogue across diverse worldviews. The advent of AI, particularly neural machine translation and large language models, has significantly altered the theoretical and practical landscape of translation studies. The research component of the project will focus on three interconnected dimensions: (1) the theoretical foundations of translation as intercultural mediation; (2) the technological principles and applications of AI-based translation systems; and (3) the challenges and ethical considerations inherent in machine-mediated cross-cultural communication, including issues of accuracy, bias, and cultural sensitivity. Through comparative analysis of AI-generated translations and human translations, the team will identify patterns of success and failure in conveying linguistic nuance and cultural meaning. Methodologically, the project will combine literature review, case study analysis, and small-scale empirical testing of AI translation tools in various communicative contexts. The expected outcome is to establish a nuanced understanding of how AI can complement human expertise, while also delineating the boundaries of machine translation in contexts where cultural interpretation remains indispensable.